

HENRYK BŁAŻEJOWSKI

Bydgoszcz

STRUKTURA DEMOGRAFICZNO-BIOGRAFICZNA STUDENTÓW WYCHOWANIA TECHNICZNEGO

Miejsce w społeczeństwie, uznanie w środowisku, awans zawodowy, zadowolenie własne bywają często mierzone stopniem wykształcenia jednostki. Dlatego kształcenie młodzieży, jak i osób dorosłych jest ważnym problemem społecznym. Ilość osób kształcących się, ich skład społeczny, środowisko z jakiego się wywodzą są w pewnym stopniu wykładnikami demokratyzacji społeczeństwa. Dotyczy to wszystkich szczebli kształcenia, w tym kształcenia wyższego. Stąd waga problemu dostępności na studia, a także powodzenia w ich kontynuowaniu.

Odpowiedni dobór osób do kształcenia wyższego warunkuje zdaniem J. Osińskiego „kształtowanie i funkcjonowanie więzi społecznej między inteligencją a innymi grupami społecznymi”¹. Jest to zatem jeden z elementów polityki w zakresie kształtowania struktury społeczeństwa, polityki kulturalnej, a także ekonomicznej. Konsekwencje tego sięgać będą dalekiej przyszłości. Píše bowiem J. Szczepański, że „szkolnictwo wszystkich stopni musi kształcić nie dla potrzeb aktualnych, lecz przyszłych”². Nie bez znaczenia jest również sprawa wykorzystania kadr, w tym wypadku kadr nauczycielskich. Powinno ono być równomierne, zgodne z potrzebami szkolnictwa podstawowego i średniego. Jakie jest w rzeczywistości, można stwierdzić sięgając do odpowiednich źródeł. Jednym z nich jest materiał opracowany na podstawie spisu kadr nauczycielskich w Polsce, dokonanego w maju 1973 roku (odpowiada to początkowi kształcenia na poziomie magisterskim nauczycieli wychowania technicznego)³. Biorąc pod uwagę dane dotyczące nauczycieli zajęć praktyczno-technicznych zatrudnionych w województwie bydgoskim (w starym układzie administracyjnym), można dojrzeć pewne charakterystyczne zjawiska. Na ogólną liczbę 2.275 nauczycieli zajęć praktyczno-technicznych tylko 1.070 osób, czyli 47%, zatrudnionych było zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. W liczbie tej jedynie 31 osób posiadało wykształcenie wyższe, zaś 1.682 osoby wykształcenie na poziomie studium nauczycielskiego. Odsetek tygodniowej liczby godzin nauczania zajęć praktyczno-technicznych prowadzonych zgodnie z kwalifikacjami przez nauczycieli pełno zatrudnionych wynosił 64,8%. Nie był on równomierny w skali województwa. W miastach kształtował się na poziomie 73,0%, na wsi wynosił 54,1%. Można więc mówić o nie najlepszym rozmieszczeniu i wykorzystaniu kwalifikowanych kadr nauczycielskich w badanym terenie. Potwierdza to myśl, że „od lat obserwujemy

niekorzystne — zarówno z punktu widzenia gospodarki narodowej, jak i polityki kulturalnej państwa — zjawisko dysproporcji w rozmieszczeniu kadr z wykształceniem wyższym między ośrodkami prowincjonalnymi a wielkimi skupiskami miejskimi⁴. Wydaje się, że jest to wynik niewłaściwego zróżnicowania kształconych kandydatów na nauczycieli pod względem płci, pochodzenia społecznego, miejsca stałego zamieszkania i innych czynników. Bliższe dane dotyczące studentów wychowania technicznego w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy ilustrują przedstawiane niżej ujęcia tabelaryczne. Tabela 1. ujmuje skład studentów z uwzględnieniem czasu rozpoczęcia studiów oraz płci.

Charakterystyczną prawidłowością jest stale utrzymująca się przewaga liczebna mężczyźn. Jest to objaw pozytywny tak ze względu na charakter specjalizacji kierunkowej, jak i pożądaných układów w sfeminizowanym zawodzie nauczycielskim. Charakter prowadzonych zajęć praktyczno-technicznych lub wychowania technicznego w większym stopniu — jak się wydaje — odpowiada mężczyznom. Także znaczna liczba przedmiotów na kierunku wychowania technicznego bardziej sprzyja zainteresowaniom mężczyźn.

Zawarte w tabeli 2 wartości liczebne i wskaźniki procentowe dotyczą studiów zaocznych. I tutaj również zaznacza się ogólna przewaga liczebna mężczyźn. Jest to potwierdzenie tezy, że specyfika pracy zawodowej nauczyciela techniki, układ zajęć programowych i rodzaj czynności zawodowych bardziej sprzyja mężczyznom.

Tabela 1. Zróżnicowanie wśród studentów wychowania technicznego z uwzględnieniem płci — studia dzienne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Kobiety	Mężczyźni
studia 4-letnie			
1973/74	76	46,05	53,95
1974/75	107	25,23	74,77
1975/76	86	31,40	68,60
1976/77	61	27,87	72,13
1977/78	61	36,07	63,93
Razem	391	32,74	67,26
studia 2-letnie			
1974/75	33	36,36	63,64
1975/76	41	46,34	53,66
Razem	74	41,89	58,11
Ogółem	465	34,19	65,81

Tabela 2. Zróżnicowanie wśród studentów wychowania technicznego z uwzględnieniem płci — studia zaoczne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Kobiety	Mężczyźni
studia 4-letnie			
1973/74	110	39,09	60,91
1974/75	65	38,46	61,54
1975/76	76	31,58	68,42
1976/77	32	37,50	62,50
1977/78	34	44,12	55,88
Razem	317	37,54	62,46
studia 2-letnie			
1974/75	35	31,43	68,57
1975/76	48	18,75	81,25
1976/77	30	23,33	76,67
1977/78	36	52,78	47,22
Razem	149	30,87	69,13
Ogółem	466	35,41	64,59

Inny rodzaj charakterystyki badanej populacji dotyczy pochodzenia społecznego studentów. Sama problematyka grup społecznych w naszym kraju i kryteria ich wyodrębniania stanowią przedmiot rozważań socjologicznych⁵. W referowanych badaniach przyjęto stosowaną najczęściej klasyfikację wyodrębniającą cztery kategorie studentów, ze względu na pochodzenie:

- robotnicze,
- chłopskie,
- inteligenckie,
- inne.

Zdaniem niektórych autorów⁶ podział ten nie oddaje w pełni złożonej struktury naszego społeczeństwa. Odnosi się to przede wszystkim do inteligencji i robotników. Warstwy te są mocno zróżnicowane wewnątrz. Dotyczy to poziomu wykształcenia, udziału w podziale dochodu narodowego, a także charakteru wykonywanej pracy. Również podział między pracą fizyczną a umysłową nie jest ostry. Niemniej wyżej podany podział utrzymuje się i odgrywa rolę przez przyjmowanie na studia dzienne — w postaci punktów dodatkowych za pochodzenie społeczne. Jest to również w pewnej mierze uwarunkowane „utrzymującym się u nas dystansem między pracą umysłową, choćby najpodrzedniejszą, a pracą fizyczną, nawet najbardziej konstruktywną”⁷. Wynika to z honorowania jeszcze przez nasze społeczeństwo starego systemu wartościowania przeniesionego na teren społeczeństwa socjalistycznego przez koncepcję awansu społecznego.

Dane dotyczące składu badanej populacji studentów z uwzględnieniem ich pochodzenia społecznego ujmuje tabela 3.

Tabela 3. Zróżnicowanie wśród studentów wychowania technicznego z uwzględnieniem pochodzenia społecznego – studia dzienne (w %)

Rok akademicki	Liczba studentów	Pochodzenie społeczne			
		robotnicze	chłopskie	inteligentkie	inne
studia 4-letnie					
1973/74	76	26,31	10,53	56,58	6,58
1974/75	107	32,71	16,82	48,60	1,87
1975/76	86	40,70	15,12	43,02	1,16
1976/77	61	36,06	4,92	55,74	3,28
1977/78	61	45,90	3,28	50,82	—
Razem	391	35,81	11,25	50,38	2,56
studia 2-letnie					
1974/75	33	27,27	12,12	54,55	6,06
1975/76	41	39,02	19,52	39,02	2,44
Razem	74	33,78	16,22	45,95	4,05
Ogółem	465	35,48	12,04	49,68	2,80

Obserwujemy tu obniżenie się odsetka młodzieży pochodzenia chłopskiego. Również odsetek młodzieży pochodzenia robotniczego nie jest najwyższy. Potwierdza to hipotezę, że „reprezentacja młodzieży na studiach z wyodrębnionych warstw społecznych w ogólnej populacji młodzieży nie jest w pełni synkretyczna do udziału tych warstw w ogólnej strukturze społecznej kraju”⁸. Problem ten podnosi J. Tymowski, wychodząc z założenia „że o niedostatecznej liczbie kandydatów na studia wyższe pochodzących z rodzin robotniczych, a zwłaszcza chłopskich decyduje wybór szkoły średniej. Rodziny robotnicze preferują średnie szkoły zawodowe, zaś dzieci chłopskie nie mają pełnych szkół średnich blisko miejsca zamieszkania”⁹.

Ponadto J. Osiński stwierdza, że „wśród dzieci chłopskich i robotniczych, szczególnie z rodzin o niższym poziomie kwalifikacji, obserwuje się tendencję wcześniejszego usamodzielniania się. Wyraźnie preferowaną drogą prowadzącą do tego celu są zasadnicze szkoły zawodowe. Mianowicie, im większa odległość od wielkich skupisk miejskich, tym mniej powszechne i niższe aspiracje młodzieży ograniczające się do ukończenia zasadniczych szkół zawodowych, dających szansę szybkiego usamodzielniania się na chłonnym rynku pracy. Z punktu widzenia interesującej nas problematyki społecznych uwarunkowań dostępności wyższego wykształcenia, prawidłowość ta ma istotne znaczenie”¹⁰.

W badaniach prowadzonych w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy na kierunku wychowanie techniczne (studia dzienne) potwierdzają się wyżej cytowane poglądy. Dalsze, szczegółowe rozważania lub pomiary empiryczne są tu raczej bezcelowe. Trzeba byłoby bowiem badać całą populację studentów wywodzących się z określonego terenu administracyjnego, a studiujących w różnych uczelniach i na różnych kierunkach. Wykraczałoby to poza ramy problemu podjętego w niniejszej pracy.

Zróźnicowanie społeczne studentów zaocznych ilustruje tabela 4.

Tabela 4. Zróźnicowanie wśród studentów wychowania technicznego z uwzględnieniem pochodzenia społecznego — studia zaoczne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Pochodzenie społeczne			
		robotnicze	chłopskie	inteligenckie	inne
studia 4-letnie					
1973/74	110	50,91	28,18	17,27	3,64
1974/75	65	41,54	40,00	18,46	—
1975/76	76	46,05	38,16	13,16	2,63
1976/77	32	43,75	31,25	21,87	3,13
1977/78	34	50,00	26,47	17,65	5,88
Razem	317	47,00	33,12	17,04	2,84
studia 2-letnie					
1974/75	35	45,72	28,57	25,71	—
1975/76	48	35,42	33,33	27,08	4,17
1976/77	30	40,00	23,33	36,67	—
1977/78	36	52,78	19,55	22,22	5,56
Razem	149	42,95	26,85	27,52	2,68
Ogółem	466	45,71	31,11	20,39	2,79

Porównując wyniki ujęte w powyższej tabeli z jej odpowiednikami w tabeli poprzedniej, można stwierdzić, że w studiach zaocznych udział procentowy osób wywodzących się ze środowiska robotniczego i chłopskiego jest znacznie wyższy. Szczególnie można tu mówić o znacznych różnicach dotyczących studentów pochodzenia chłopskiego. Na tej podstawie można formułować twierdzenie, że skład socjalny kadry nauczycielskiej w badanym obszarze problemowym zmienia się na niekorzyść osób wywodzących się z rodzin robotniczych i chłopskich.

W publikacjach dotyczących szans podjęcia studiów przez młodzież uwzględniane są również warunki związane z miejscem stałego zamieszkania studenta. Zagadnienia te omawiają m.in. T. Krajewski¹¹ oraz J. Osiński¹². Ten ostatni na podstawie danych statystycznych stwierdził, że w roku akademickim 1966/67

rozpiętość różnic w dostępności wyższego wykształcenia dla młodzieży wywodzącej się z różnych rejonów administracyjnych kraju mierzona wielkością wskaźnika selektywności, zawierała się w granicach 2,96 dla Warszawy i 0,53 dla województwa opolskiego (dla województwa bydgoskiego — 0,79), przy czym wskaźnik selektywności wyraża się stosunkiem udziału procentowego młodzieży studenckiej z danego rejonu do jej procentowego udziału w ogólnej strukturze młodzieży w tym samym co studenci wieku. Badania porównawcze, jakie przeprowadził Osiński w latach 1967—1973, nie wykazały istotnych różnic. Twierdzi on, że rozwój ośrodka akademickiego w danym województwie oznacza przede wszystkim wzrost szans na wykształcenie wyższe dla mieszkańców miasta będącego siedzibą uczelni¹³. Przyczynę tego upatruje się w stosunkowo niewielkiej liczbie miejsc w domach studenckich, uwarunkowaniach ekonomicznych związanych z kosztami utrzymania, układach komunikacyjnych i innych czynnikach. Znaczną rolę odgrywa też wielkość społeczności lokalnej. J. Szczepański pisze na ten temat, że im większa społeczność lokalna — tym bardziej zwiększa się procent kandydatów w stosunku do całkowitej liczby ludności¹⁴. Zdaniem J. Osińskiego miasta, zwłaszcza miasta wielkie, jako ośrodki życia umysłowego i kulturalnego oraz skupiska inteligencji z wykształceniem wyższym, sprzyjają kształtowaniu się wysokich aspiracji szkolnych¹⁵. Chcąc wykorzystać podane wyżej stwierdzenia dla lepszego scharakteryzowania badanej grupy studentów, dokonałem podobnych kwalifikacji. Uwzględniłem liczbę studentów pochodzących z miasta będącego siedzibą Uczelni, tzn. z Bydgoszczy, następną grupę stanowili studenci — mieszkańcy innych miast i wreszcie osoby wywodzące się ze wsi.

Zgromadzone wyniki badań, tzn. wartości liczbowe i wskaźniki procentowe dotyczące składu badanej populacji z uwzględnieniem stałego miejsca zamieszkania, ujmuję tabela 5.

Tabela 5. Zróżnicowanie wśród studentów wychowania technicznego z uwzględnieniem stałego miejsca zamieszkania — studia dzienne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Miejsce zamieszkania		
		Bydgoszcz	Inne miasta	Wieś
studia 4-letnie				
1973/74	76	34,21	48,68	17,11
1974/75	107	21,49	52,34	26,17
1975/76	86	33,72	48,84	17,44
1976/77	61	44,26	37,71	18,03
1977/78	61	40,98	45,90	13,12
Razem	391	33,25	47,57	19,18
studia 2-letnie				
1974/75	33	30,30	54,55	15,15
1975/76	41	21,95	41,46	36,59
Razem	74	25,67	47,30	27,03
Ogółem	465	32,04	47,53	20,43

Jak widać, wyniki te potwierdzają spostrzeżenia cytowanych wyżej autorów. Wyraźnie ujawnia się duży udział w społeczności studenckiej osób pochodzących z miasta będącego siedzibą Uczelni. Udział zaś młodzieży wiejskiej jest stosunkowo skromny. Prawdopodobnie ta utrzymuje się w zasadzie w całym okresie od 1973 do 1977 roku.

Nieco odmiennie kształtuje się sytuacja na studiach zaocznych. Podstawowe dane liczbowe, jak i związane z nimi wskaźniki procentowe ujmuje tabela 6.

Tabela 6. Zróżnicowanie wśród studentów wychowania technicznego z uwzględnieniem miejsca zamieszkania — studia zaoczne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Miejsce zamieszkania		
		Bydgoszcz	Inne miasta	Wieś
studia 4-letnie				
1973/74	110	10,91	60,91	28,18
1974/75	65	7,69	41,54	50,77
1975/76	76	7,89	44,74	47,37
1976/77	32	18,75	50,00	31,25
1977/78	34	17,65	44,12	38,23
Razem	317	11,04	50,16	38,80
studia 2-letnie				
1974/75	35	20,00	68,57	11,43
1975/76	48	12,50	68,75	18,75
1976/77	30	16,67	66,66	16,67
1977/78	36	11,11	55,56	33,33
Razem	149	14,77	65,10	20,13
Ogółem	466	12,23	54,94	32,83

Na zmniejszenie liczby studentów pochodzących z Bydgoszczy wpływa w zasadniczy sposób system kierowania kandydatów na studia zaoczne. Powoduje to bardziej równomierny podział miejsc na studiach z uwzględnieniem potrzeb terenowych.

Liczby przyjętych na studia dzienne (4-letnie) studentów kierunku wychowania technicznego z podziałem na typ ukończonej szkoły średniej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Studenci kierunku wychowania technicznego w podziale wg typu ukończonej szkoły średniej — studia dzienne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Absolwenci	
		liceum ogólnokształcące	średnie szkoły zawodowe
1973/74	76	34,21	65,79
1974/75	107	33,64	66,36
1975/76	86	20,93	79,07
1976/77	61	29,51	70,49
1977/78	61	31,15	68,85
Ogółem	391	29,92	70,08

Jak widać przeciętnie 2/3 wszystkich studentów to absolwenci średnich szkół zawodowych. Z punktu widzenia przydatności wiadomości i umiejętności zdobytych przez studentów w tych szkołach jest to objaw — jak się wydaje — bardzo pożądanym. Absolwenci tych szkół, a w szczególności szkół typu mechanicznego i elektrycznego, uzyskali wstępną orientację w problematyce przedmiotu studiów na kierunku wychowanie techniczne. Znajomość rysunku technicznego, wybranych zagadnień technologii, maszynoznawstwa, elektrotechniki i innych przedmiotów może być wielce pomocna w studiach. Dlatego w ogólnych prognozach dotyczących powodzenia dydaktycznego na studiach typ ukończonej szkoły średniej może stanowić jedną ze zmiennych niezależnych.

Cechą szczególną charakteryzującą studentów studiów zaocznych jest miejsce ich pracy zawodowej, Ilustruje to tabela 8.

Tabela 8. Studenci kierunku wychowanie techniczne w podziale wg miejsca pracy zawodowej — studia zaoczne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Miejsce pracy zawodowej			
		szkoła podstawowa	zasadnicza szkoła zawodowa	szkoła średnia	inne
studia 4-letnie					
1973/74	110	69,09	11,82	8,18	10,91
1974/75	65	87,69	4,62	4,62	3,07
1975/76	76	71,05	9,21	7,90	11,84
1976/77	32	81,25	18,75	—	—
1977/78	34	70,59	14,71	2,94	11,76
Razem	317	74,76	10,73	5,99	8,52
studia 2-letnie					
1974/75	35	22,86	11,43	54,28	11,43
1975/76	48	41,67	8,33	33,33	16,67
1976/77	30	46,67	13,33	30,00	10,00
1977/78	36	55,56	11,11	22,22	11,11
Razem	149	41,61	10,74	34,90	12,75
Ogółem	466	64,16	10,73	15,24	9,87

Wyda się, że rozkład całej badanej populacji z uwzględnieniem miejsca pracy zawodowej studentów zaocznych jest zadowalający. Przeważająca liczba osób podwyższających swoje wykształcenie pracuje w szkolnictwie podstawowym. Pewna ilość studentów zatrudniona jest w zasadniczych szkołach zawodowych. Pracują oni tam w charakterze nauczycieli przedmiotów zawodowych lub jako nauczyciele praktycznej nauki zawodu. Skromna stosunkowo jest liczba osób zatrudnionych w szkolnictwie średnim i studiujących systemem 4-letnim, więcej ich jest na studiach 2-letnich. Układ taki wydaje się poprawny,

bowiem absolwenci wyższych szkół nauczycielskich w dużym stopniu zasilili szkolnictwo średnie, szczególnie w przedmiotach „deficytowych”, do których należy wychowanie techniczne. Najmniejsza jest grupa osób zatrudnionych na stanowiskach nie związanych bezpośrednio z pracą dydaktyczną w szkole. Są to wizytatorzy przedmiotowi, pracownicy nadzoru pedagogicznego, osoby związane z działalnością szkoleniową w zakładach pracy.

Następnym, interesującym problemem jest wiek studentów. W referowanych badaniach obliczenia odniesiono do wieku, w którym kandydaci rozpoczynają studia. Zebrane na podstawie analizy dokumentacji szkolnej dane ujęto w tabeli 9.

Tabela 9. Studenci kierunku wychowanie techniczne w podziale wg wieku — studia dzienne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Wiek studentów (w latach)			
		18—19	20—21	22—23	24—25
studia 4-letnie					
1973/74	76	27,63	67,11	5,26	—
1974/75	107	23,36	63,55	11,22	1,87
1975/76	86	18,60	69,77	10,47	1,16
1976/77	61	24,59	54,10	19,67	1,64
1977/78	61	31,15	52,46	14,75	1,64
Razem	391	24,55	62,40	11,77	1,28
studia 2-letnie					
1974/75	33	—	3,03	78,79	18,18
1975/76	41	—	—	80,49	19,51
Razem	74	—	1,35	79,73	18,92
Ogółem	465	20,64	52,69	22,58	4,09

Dalsze obliczenia wskazują, że studia dzienne 4-letnie rozpoczynają osoby przeciętnie w 20 roku życia, zaś studia dzienne 2-letnie uzupełniające — w 23 roku życia.

Podobną analizę przeprowadzono w stosunku do studentów studiów zaocznych. Podstawowe dane liczbowe i odpowiadające im wskaźniki procentowe ujmują tabela 10.

Z obliczeń dokonanych na podstawie wyników ujętych w powyższej tabeli uzyskano dane co do średniego wieku, w którym nauczyciele podejmują studia na kierunku wychowanie techniczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy. Kształtują się one następująco: na studiach 4-letnich — 33 lata, na studiach 2-letnich — 34 lata.

* * *

Na podstawie przeprowadzonych analiz dotyczących struktury demograficzno-biograficznej studentów wychowania technicznego w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy można sformułować następujące wnioski:

Tabela 10. Studenci kierunku wychowanie techniczne w podziale wg wieku — studia zaoczne (w %%)

Rok akademicki	Liczba studentów	Wiek studentów (w latach)					
		20—25	26—30	31—35	36—40	41—45	46—53
studia 4-letnie							
1973/74	110	20,91	28,28	25,46	16,36	7,27	1,82
1974/75	65	10,77	27,69	18,46	27,69	12,31	3,08
1975/76	76	10,53	31,58	15,79	23,68	15,79	2,63
1976/77	32	3,12	34,38	21,88	34,38	3,12	3,12
1977/78	34	5,88	41,18	17,65	17,65	14,70	2,94
Razem	317	12,93	30,91	20,51	22,40	10,73	2,52
studia 2-letnie							
1974/75	35	11,43	28,57	11,43	37,15	5,71	5,71
1975/76	48	12,50	22,92	16,67	25,00	14,58	8,33
1976/77	30	13,33	30,00	6,67	16,67	20,00	13,33
1977/78	36	11,12	33,33	22,22	16,67	8,33	8,33
Razem	149	12,08	28,19	14,77	24,16	12,08	8,72
Ogółem	466	12,66	30,04	18,67	22,96	11,16	4,51

1. Charakterystyczną, wyjątkową na studiach nauczycielskich, specyfiką tego kierunku studiów jest liczebna przewaga mężczyzn nad kobietami — zarówno na studiach dziennych, jak i na zaocznych.
2. W składzie osobowym studentów dziennych wysoki jest udział tych, którzy wywodzą się ze środowisk inteligentnych, a szczególnie mały tych, którzy są pochodzenia chłopskiego i robotniczego; na studiach zaocznych rozkład ten jest bardziej równomierny.
3. Stosunkowo duży jest udział — wśród studentów dziennych — osób będących mieszkańcami Bydgoszczy, znaczna jest także liczebność studentów pochodzących z miast, mało jest mieszkańców wsi.
4. Korzystny wydaje się fakt znacznego udziału wśród osób studiujących stacjonarnie absolwentów średnich szkół zawodowych.
5. Na studiach zaocznych większość badanych osób pracuje w szkołach podstawowych; stałe podnoszenie kwalifikacji tej grupy nauczycieli jest główną troską prowadzonych studiów.
6. Wiek badanych studentów w momencie rozpoczynania studiów kształtuje się na studiach dziennych od 18 do 29 lat (rozpiętość wieku 11 lat); na studiach zaocznych liczby te rozciągają się od 20 do 53 lat (rozpiętość wieku 33 lata); może to być przedmiotem dalszych analiz (szczególnie na studiach zaocznych) pod kątem sprawności umysłowej, doświadczenia życiowego i innych warunków kształcenia.
7. Uzyskane w toku badań dane świadczące o stanie założonych w temacie czynników wykazują zgodność z wartościami zawartymi w literaturze przedmiotu.

PRZYPISY

- ¹ J. Osiński; *Uwarunkowania społeczno-przestrzenne selekcji młodzieży do studiów wyższych*. Warszawa 1977, PWN, s. 10.
- ² J. Szczepański; *Przemysł a system oświaty i nauki*. (W:) *Przemysł i Społeczeństwo*. Warszawa 1969, s. 400.
- ³ Ministerstwo Oświaty i Wychowania, Instytut Kształcenia Nauczycieli EWIKAN, Kadry Nauczycielskie 1975, Zeszyt 9, Warszawa, s. 50—55.
- ⁴ J. Osiński; *Uwarunkowania społeczno-przestrzenne...*, loc. cit. s. 11.
- ⁵ Por. A. Sarapata; *Studia nad uwarstwieniem i ruchliwością społeczną w Polsce*, Warszawa 1965; J. Wiatr; *Społeczeństwo. Wstęp do socjologii systematycznej*. Warszawa 1973; W. Wesołowski; *Teoretyczne i metodologiczne problemy badań empirycznych nad strukturą klasowo-warstwową* (W:) *Zróżnicowanie społeczne*. Warszawa 1971.
- ⁶ Por. W. Wesołowski; *Przemiany strukturalne we współczesnym socjalizmie*. *Studia socjologiczne* 1969, nr 2.
- ⁷ A. Derkowski; *Kariery zawodowe uczniów i absolwentów średnich szkół dla pracujących* (w:) *Szkola—Zawód—Praca*, Złotów 1975. IKZ. Warszawa 1976, s. 96.
- ⁸ J. Osiński; op. cit., s. 42.
- ⁹ J. Tymowski; *Organizacja szkolnictwa wyższego w Polsce*. Warszawa 1975, PWN, s. 99.
- ¹⁰ J. Osiński; op. cit., s. 88.
- ¹¹ T. Krajewski; *Dobór kandydatów na studia*. Warszawa 1969, s. 24.
- ¹² J. Osiński; *Uwarunkowania społeczno-przestrzenne...* loc. cit., s. 71—79.
- ¹³ J. Osiński; op. cit., s. 39.
- ¹⁴ J. Szczepański; *Młodzież wiejska wśród kandydatów na wyższe uczelnie*. *Wiś Współczesna* 1960, nr 7.
- ¹⁵ Ibidem, s. 79—88.

H. BŁAŻEJOWSKI

DEMOGRAPHIC-BIOGRAPHIC STRUCTURE OF STUDENTS OF TECHNICAL TRAINING

Summary

This article presents the results of the trials of the description of the students studying at the department of technical training at the higher school of education in Bydgoszcz. The data and the analysis concerns both resident and non-resident students. The main aim was to examine students sex, social background, stationary address, type of the high school the students had graduated from, the place their work and the age the start of the studies.

ДЕМОГРАФИЧНО-БИОГРАФИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Резюме

В настоящей разработке представлено результаты исследований, описывающих личный состав студентов факультета технического воспитания Пединститута в Былгоще. Сбор данных и попытка их анализа охватывает студентов стационара и зиочников. Особенно отведено много внимания обучающемуся личному составу с точки зрения поля, происхождения, места жительства, рода оконченной средней школы, места выполнения профессии и возраста студентов, начинающих учебу в вузе.